

CULTURBAAS

AYAN YUSUF BOSS
Opleider | Trainer | Coach

INHOUD

- Check in
- Meet Ayan
- Verleden: waar hoor je bij?
- Heden: welke plek neem ik in?
- Reden: waar willen we naartoe?
- Check-out

**MEET
AYAN**

RACIAL IMPOSTER SYNDROME

EEN TRANSCULTURELE SYSTEMISCHE AANPAK

VERLEDEN

Waar hoor je bij?

CULTURBAAS

TRANSITIE

Rite de passage

1^e fase: afscheid en verlies

2^e fase: de liminele fase

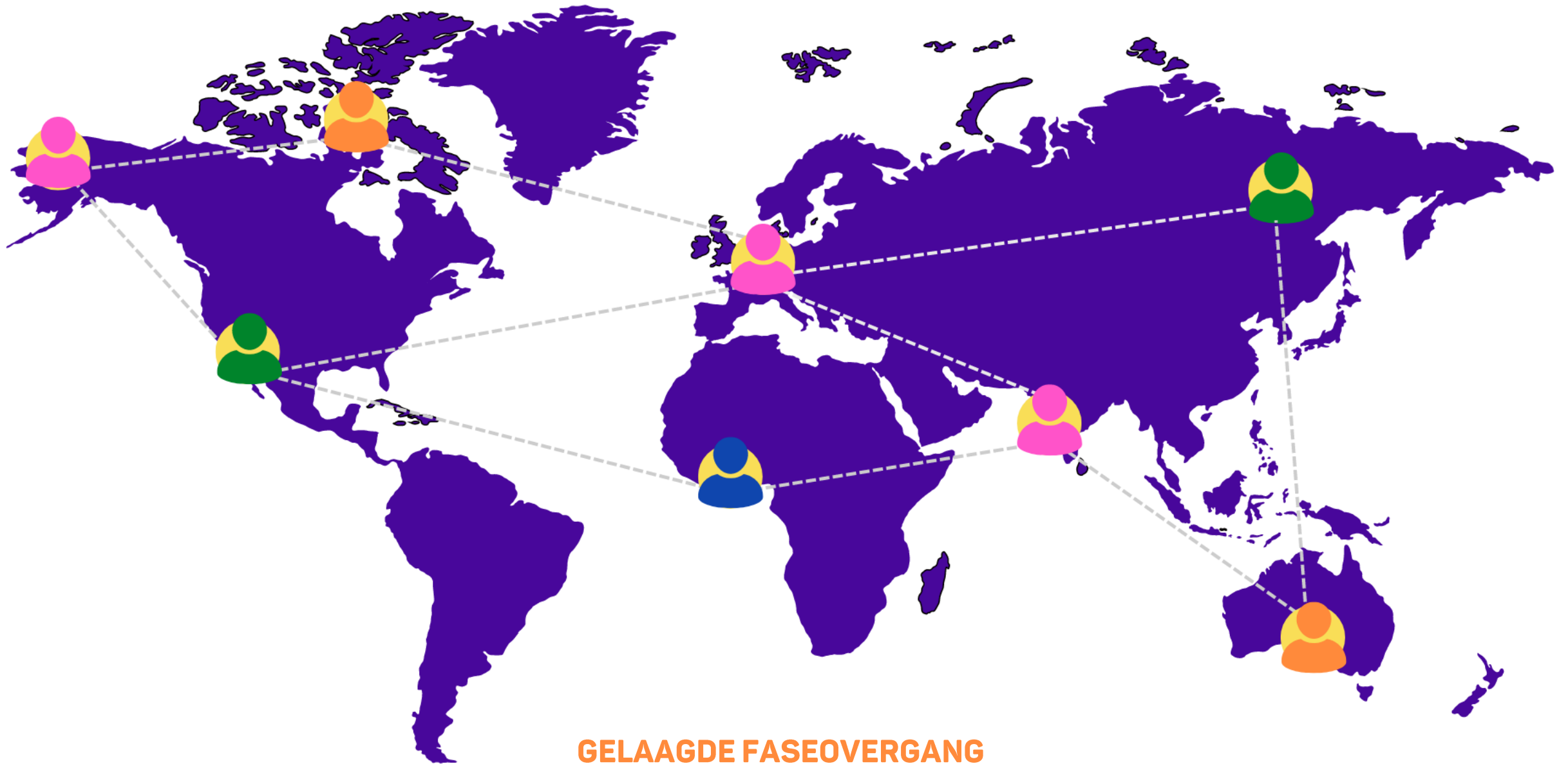
3^e fase: re-integratie

LIMINELE FASE

Je staat op de drempel van iets nieuws, maar je bent er nog niet. Je hebt het besef van verlies en het besef van lege handen, de onzekerheid hoe te handelen in de nieuwe situatie.

GELAAGDE FASEOVERGANG

GENERATIES

1e generatie: kent het verlies en zwijgt

2e generatie: draagt het verlies en beschermt de eerste

3e generatie: ontregelt de patronen die ontstaan door niet
gezien/gehoord worden

“

**Wie vooruit wil en
daar moeite mee
heeft, moet eens goed
achterom kijken.**

- SANKOFA

BESCHERMJASSEN

Bescherming bieden door mensen of groepen in te bedden in hun krachtbronnen. Terug naar de groep, geschiedenis, cultuur. Omhullen met het oude en het vertrouwde, zodat mensen zich kunnen hernemen.

- Kitlyn Tjin A Djie

BESCHERMJAS

1. Wie van je familie helpt je? Naar wie ga je toe en waarom?
2. Wie weet dat je verdrietig bent en zoek je die dan op?
3. Wat zouden ze zeggen of doen om je te troosten?
  - Waar denk je aan?
  - Waar luister je naar?
  - Waar kijk je naar?
  - Wat ga je doen?

Beschrijf jouw beschermjassen.

BESCHERMJAS

In LOB-les:

Laat leerlingen familieverhalen, plekken, symbolen of voorbeelden van inspiratie meenemen die hen kracht geven. Bespreek daarna hoe dit hun dromen en keuzes beïnvloedt.

INTERCULTURELE COMPETENTIES

1

Kennis van je
eigen culturele
en historische
bagage

2

Kennis van de
vreemde ander

3

Kennis van je
heilige huisjes

4

Perspectief
wisselen

5

Verborgen
dimensies

HEDEN

Welke plek neem je in?

CULTURBAAS

COLLECTIEVEN

Een groep mensen die gemeenschappelijke
kenmerken met elkaar deelt

Multicollectiviteit: deelname meerdere collectieven

vrouw, zwart, teamlid, familielid, moslim

CULTUUR

Ieder collectief waartoe mensen zich rekenen kent een cultuur op basis van gedeelde betekenissen

Gewoonten
Kennis
Waarden
Symbolen

OVEREENKOMSTEN

Verlangen naar:

Veiligheid

Erkenning

Erbij horen

Betekenis

CULTURELE BAGAGE

Ik vs wij systeem

De zeden en gebruiken: wat is goed en fout?

Spiritualiteit: de plaats van het geloof

Klassenverschillen: voor een dubbeltje of een kwartje geboren?

De moraal: hoe wordt je geacht te reageren?

Het belang van gender: patriarchaal of matriarchaal systeem?

De gezagsverhoudingen: hiërarchisch of egalitair?

- Na migratie:
- Steunkader missen

IK VS WIJ SYSTEEM

Gericht op individu vs groep

Onafhankelijk – afhankelijk

Gelijkheid – hiërarchie

Wat voor invloed heeft dit op jou als onderwijsprofessional?

**LOB wordt vaak
gestuurd door:**

Autonomie

Zelfontplooiing

Individuele
keuzevrijheid

**Maar voor veel jongeren
spelen ook:**

Loyaliteit

Familiecontinuïteit

Verantwoordelijkheid

Gemeenschap

**Dus de vraag is niet alleen: Wat wil jij?
Maar ook: Van wie ben jij en wie neemt deze keuze met jou mee?**

WIE MAG JE ZIJN?

Land van herkomst vs Nederland

IK

Wat wil jij?

Wat besluit jij?

In hoeverre ben jij vrij om je eigen keuze te maken?

Wie heeft daar nog meer iets over te zeggen?

WIJ

Hoe zijn jullie manieren hoe doen jullie dat?

Hoe mag jij zijn?

Wat voor zoon/of dochter moet (mag) jij worden?

Wat moet jij doen om in deze familie een goede zoon of dochter te zijn?

REFLECTIE

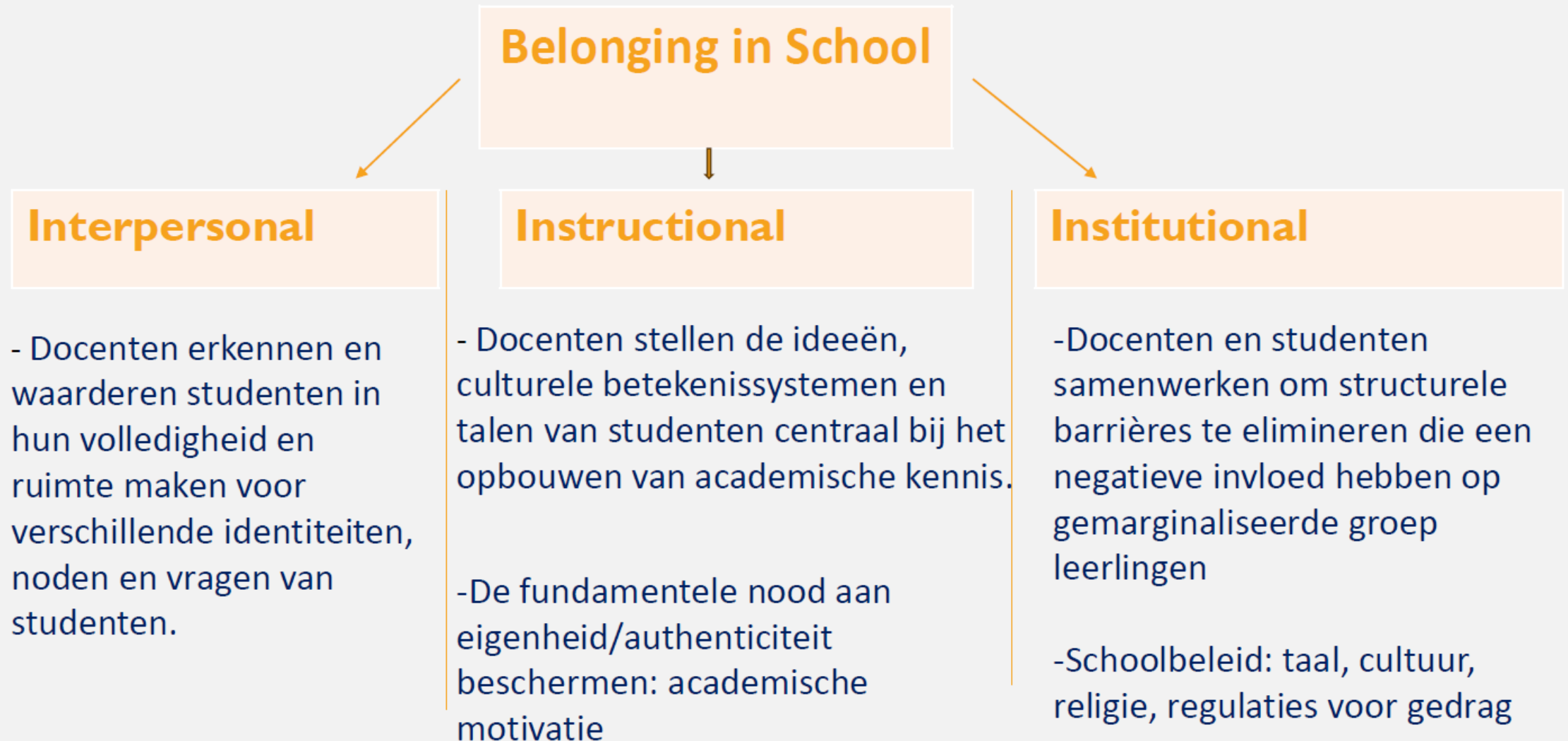
Wat is de invloed van mijn culturele bagage op hoe ik aankijk tegen opvoeding en hoe beïnvloedt dat mijn professionele blik?

A person is seen from behind, sitting on a rocky ledge and looking out over a vast mountain range. The scene is bathed in the soft, warm light of a sunset or sunrise, with the sky transitioning from a pale yellow near the horizon to a deep purple at the top. The person is wearing a dark, textured beanie and a dark jacket. The mountains in the distance are silhouetted against the bright sky. The overall mood is serene and contemplative.

SENSE OF BELONGING

Opportunity Structures for Belonging (Gray et al., 2018)

REFLECTIE

Kun je een moment beschrijven waarin een leerling zich echt gezien voelde?

Hoe dacht je dat te merken?

Welke factoren droegen bij aan dit moment?

TEKORT OF TALENT?

Hoe taal je blik op jezelf of anderen beïnvloedt

✘ DEFICIT-DENKEN

‘Wat ontbreekt er aan jou?’
De nadruk ligt op tekorten of problemen.

Je bent stil.

Je ouders helpen je niet.

Je denkt te traag.

Je zit te veel op je telefoon.

Je spreekt slecht Nederlands.

✔ AFFIRMATIE KIJKEN

‘Wat breng jij mee dat waardevol is?’
De nadruk ligt op kwaliteiten en potentie.

Je observeert goed voordat je iets zegt.

Je leert veel op eigen kracht en doozetten.

Je neemt tijd om na te denken.

Je bent up-to-date met je contacten.

Je beheerst meerdere talen—dat is waardevol.

IK KAN ME GOED
INLEVEN IN ANDEREN

Wat heeft een leerling die ‘anders’ is nodig om zich veilig te voelen in de klas?

- Erkenning van zijn/haar/hun **volledige identiteit** (inclusief cultuur, taal, familie, religie, gender).
- **Psychologische veiligheid**: het gevoel dat je je mag uitspreken zonder afgewezen te worden.
- Zichtbare **rolmodellen en representatie**.
- Mogelijkheid om verhalen, gevoelens en twijfels te delen zonder dat het 'gek' gevonden wordt.

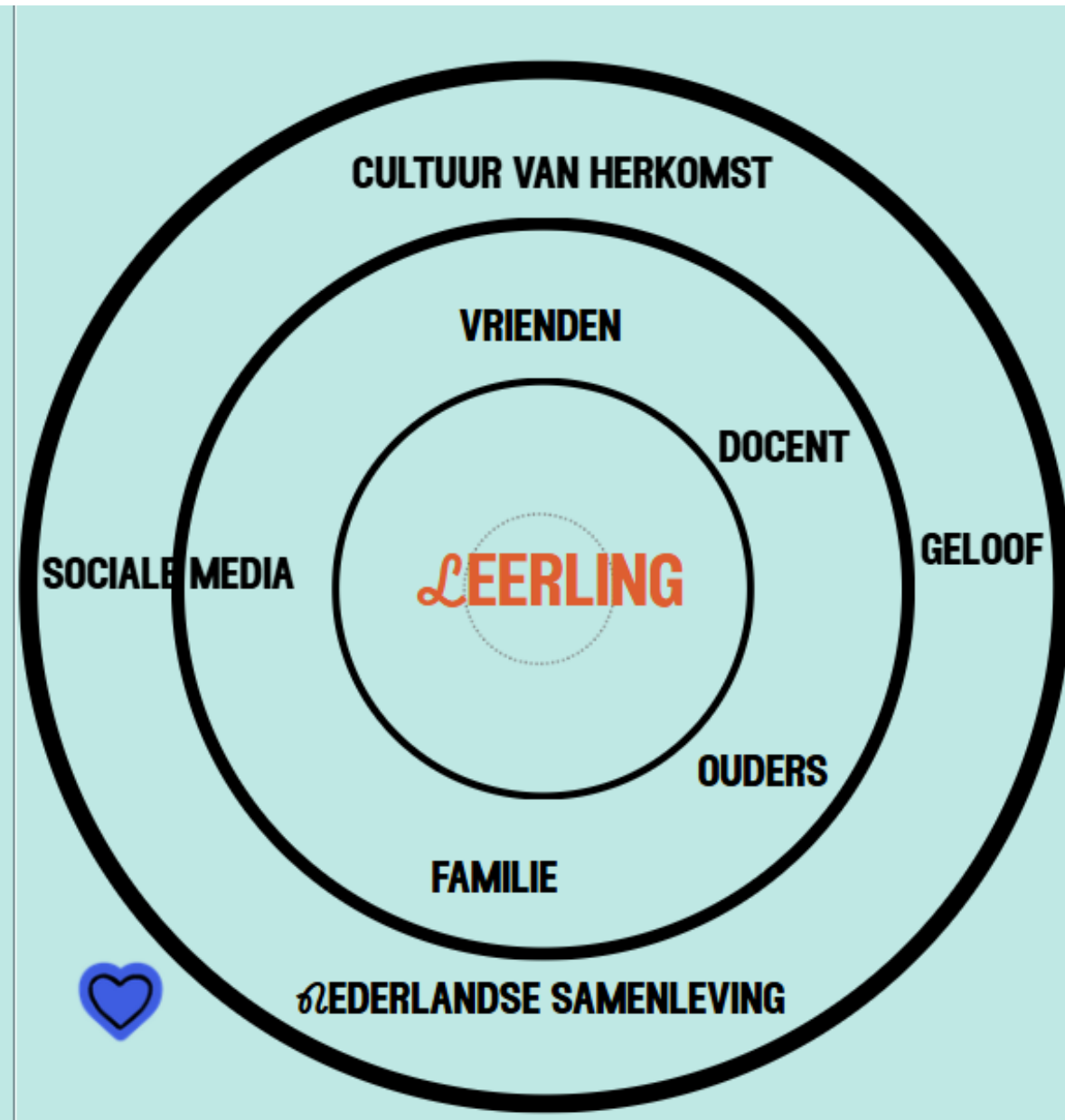
LEERLING

"Ik wil eigenlijk de kunstacademie doen, maar mijn ouders willen dat ik geneeskunde ga studeren."

- Wat hoor je?
- Welk Nederlands antwoord ligt voor de hand?
- Welke systemische informatie mis je nog?

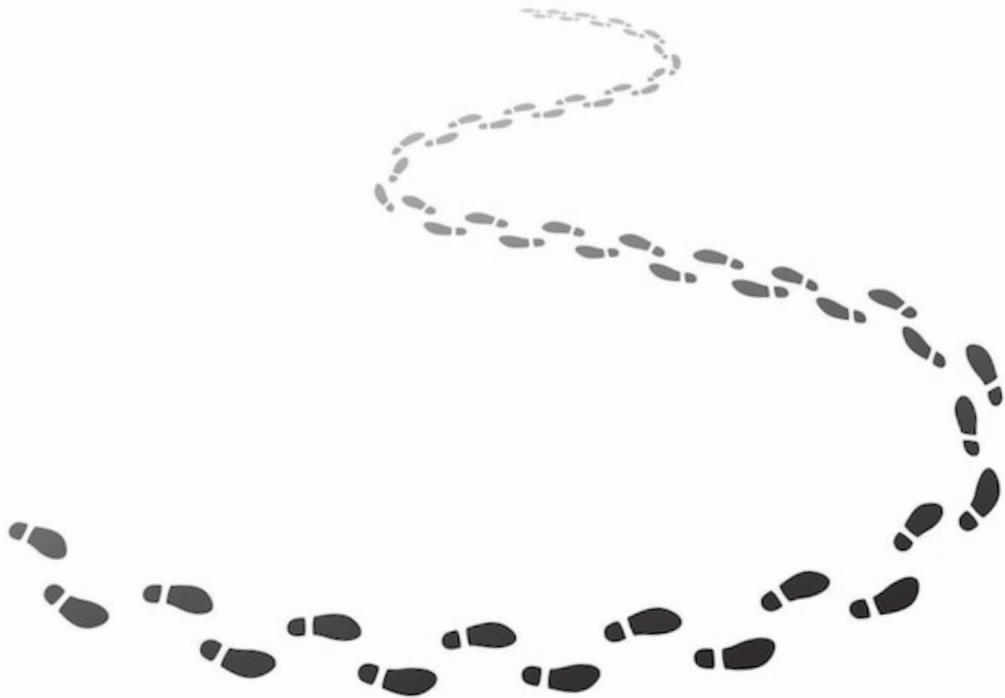

- Welke stem spreekt het hardst?
- Welke stem wordt vaak niet gehoord?
- Welke stem geven wij als school meestal voorrang?

DOMINANTE VERHALEN

Veel verhalen over armoede, rijkdom, succes en falen zijn niet neutraal. Ze worden beïnvloed door: overtuigingen, stemmen die het hardst gehoord worden

- Als je alleen negatieve of eenzijdige beelden ziet → kan dat hoop verminderen
- Als je alleen succesverhalen ziet → kan dat gevoelens van falen versterken
- Als je alleen één perspectief ziet → wordt je blik smaller

IN GESPREK

Stap 1: Breng eerst de stemmen in kaart.

Stap 2: Geef erkenning aan alle perspectieven.

Stap 3: Ga op zoek naar de betekenis achter de wens.

Stap 4: Ruimte maken voor de eigen stem

Stap 5: Verbinden in plaats van kiezen

Welke keuze past bij wie jij bent en bij wat belangrijk is voor de mensen die van jou houden?

IN GESPREK

Leerling: "Mijn ouders willen dat ik arts word."

Docent: "Wat hopen je ouders dat dit beroep jou brengt?"

Leerling: "Dat ik een stabiele toekomst heb."

Docent: "Dus achter geneeskunde hoor ik eigenlijk de waarde zekerheid. Hoe belangrijk is zekerheid voor jou?"

REDEDEN

Waar willen we naartoe?

CULTURBAAS

CULTUREEL RESPONSIEF LESGEVEN

vraagt van docenten dat zij een brede kennisbasis
ontwikkelen ten aanzien van culturele diversiteit

LOB is meer dan helpen kiezen. Het is helpen positioneren

TIPS

1. *Familie & gemeenschap: Ouders en familiegeschiedenis meenemen bij keuzes → familie, invloed*
2. *Ouderbetrokkenheid: ouders actief meenemen in LOB → samenwerking*
3. *Zonder oordeel reflecteren: verwachtingen bespreken → erkenning*
4. *Groepsidentiteit: betekenis voor familie/gemeenschap → verbondenheid*
5. *Rolmodellen: herkenbare voorbeelden in de klas → inspiratie*
7. *Bescheidenheid & druk: eerst in duo's delen → veiligheid*
8. *Veilige leeromgeving: kleine groepen, meertaligheid, kaartjes en visueel: geen oordeel → vertrouwen*
9. *Succesbeelden: verschillende definities van succes → waarden*
10. *Loopbaandrempels: obstakels bespreken → realiteit*

CHECK-OUT

CULTURBAAS

CHECK-OUT

Hoe ga jij CRL omarmen?

Wat kun je morgen al doen?

Delen maar...

VRAGEN?

PROGRAMMA'S

EOTO

www.eoto.nu

CULTURBAAS.NL

@cultuurbaas